Ière Année, N° 6.
Février 1903.

Ia Jaro, 6a Numero.
Februaro 1903.

Ie Jaar, Nr 6.
Februari 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.

BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro (*huit pages*) **0.25 fr.**	**Unu numero** (ok paĝoj) **0.25 fr.**	**Het nummer** (*8 bladz.*) **0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Avizo grava. — La abonantoj rusaj povas sendi la koston de sia abono per papermono (unu rublo). Poŝtmarkoj de ĉiuj landoj estos akceptitaj nur po du trionoj (2/3) de la valoro.

La personoj, kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj, estos enskribitaj kiel protektantaj abonantoj kaj ilia nomo estos presita en ia proksima numero.
Nia ĵurnala jaro komenciĝas la 15an de Septembro. Se oni abonas post tiu-ĉi dato, oni ricevas la jam elirintajn numerojn.

Les personnes qui nous enverront au moins la somme de cinq francs seront inscrites comme abonnés protecteurs et leur nom paraîtra dans un prochain numéro.
L'année de notre Journal commence le 15 Septembre. Si l'on s'abonne après cette date, on reçoit les numéros déjà parus.

De personen die ons ten minste de som van vijf franken toezenden zullen opgeteekend worden als inschrijvers-beschermers en hun naam zal in een aanstaande nummer gedrukt worden.
De jaargang van ons Blad begint met 15n September. Indien men zich na dien datum laat inschrijven, ontvangt men de reeds verschenen nummers.

ENHAVO.

SOMMAIRE.

INHOUD.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,
IMPRIMEUR-ÉDITEUR — DRUKKER-UITGEVER
BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4. — BRUGGE, NIEUWE WANDELING, 4.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

Lingvo Internacia fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr Paul de Lengyel à Szegzârd, Hongrie.

L'Espérantiste fr. 5.00 par an comprenant l'inscription comme membre de la S. p. p. E. (*5.00 fr. 's jaars recht gevende tot de inschrijving als lid van de S. p. p. E.*) Mr Edouard Bréon, Secrétaire de la S. p. p. E. 6, rue du Levant, à Vincennes, près Paris.

Societo por Internaciaj Rilatoj (S. I. R.) fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) avec l'organe de la Société (*met het orgaan der Maatschappij*) « **Lingvo Internacia** » fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Paul Fruictier, 27, boulevard Arago, Paris.

La Lumo fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. Rembert, 79 rue St-Christophe, Montréal, Canada.

La Rondiranto fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr G. P. Oreŝkov, Philipoplo, Bulgarie.

La Holanda Pioniro fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Dreves Uitterdijk, Hilversum, Holland.

Revuo Internacia fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Fr. Ŝildo, Bystrice-Hostyn, Moravie-Autriche.

Bohema Esperantisto fr. 1.50 par an (*1.50 fr. 's jaars*) » » » » »

Germana Esperantisto fr. 1.50 par an (*1.50 fr. 's jaars*) » » » » »

Ces trois derniers journaux ensemble 8 fr. par an. — *Deze drie laatste bladen te zamen 8 fr. 's jaars.*

L'Esperantista fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr G. Giovanni, via S. Secondo, 22, Torino, Italie.

Ière Année, N° 6. Février 1903.	Ia Jaro, 6a Numero. Februaro 1903.	Ie Jaar, Nr 6. Februari 1903.

	JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.	BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.
PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL : 2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	**KOSTO DE LA JARA ABONO :** 2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	**JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :** 2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro (*huit pages*) **0.25 fr.**	**Unu numero** (ok paĝoj) **0.25 fr.**	**Het nummer** (*8 bladz.*) **0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Antverpenaj novaĵoj.

— Je la mezo de l'pasinta decembra monato, la komitato Antverpena de l'Ruĝa-Kruco de Belglando ree malfermis la teoriajn kaj praktikajn kursojn por la novaj kandidataj portilistoj. En la unua kunveno, Do de Rop, Prezidanto de l'komitato, detalis la devenon kaj la tiel eminente homaman celon de l'Ruĝa-Kruco, kaj la gravajn progresadojn faritajn de tiu filantropa institucio en la Antverpena provinco.

Dume, Do de Rop, konvinkita esperantisto, ne povis silenti la progresadojn de la bela internacia lingvo helpanta Esperanto, kaj la distinginda Prezidanto rakontis al la novaj aliĝantoj la formadon, la unuajn paŝojn kaj la nunan situacion de la elpensaĵo de Do Zamenhof.

Li ankaŭ parolis pri artikolo de Kanada jurnalo « La Lumo », koncernanta precipe la portilistojn de l'Ruĝa-Kruco.

Nouvelles d'Anvers.

— Vers le milieu du mois de décembre dernier, le Comité anversois de la Croix-Rouge de Belgique recommençait les cours théoriques et pratiques pour les nouveaux candidats brancardiers. A la première réunion, le Dr de Rop, Président du Comité, expliqua l'origine et le but si éminemment humanitaire de la Croix-Rouge, et les progrès importants de cette institution philanthropique dans la province d'Anvers.

Cependant, le Dr de Rop, espérantiste convaincu, ne put passer sous silence les progrès de la belle langue internationale auxiliaire Esperanto, et le distingué Président expliqua aux nouveaux adhérents la formation, les premiers pas et la situation actuelle de l'invention du Dr Zamenhof.

Il parla également d'un article du journal canadien « La Lumo », concernant principalement les brancardiers de la Croix-Rouge.

Nieuws uit Antwerpen.

Omtrent midden de maand December laatst, herbegon het Antwerpsch Comiteit van het Roode Kruis van Belgie de theoretische en praktische leergangen voor de nieuwe kandidaten-berriedragers. In de eerste vergadering verklaarde Dr de Rop, voorzitter van het Comiteit, den oorsprong en het zoo voortreffelijk, menschlievend doel van het Roode Kruis, en den belangrijken vooruitgang van deze menschlievende inrichting in de Provincie Antwerpen.

Nochtans, Dr de Rop, overtuigde Esperantist, kon den vooruitgang der schoone wederlandsche taal Esperanto niet zwijgend voorbijgaan, en de uitstekende Voorzitter legde aan de nieuwe aanhangers, de vorming, de eerste stappen en den tegenwoordigen toestand der uitvinding van Dr Zamenhof uit.

Hij sprak eveneens over een artikel van het Kanadeesch blad « La Lumo », betreffende voornamelijk de berriedragers van het Roode Kruis.

« Efektive, li diris, se helpanta internacia lingvo estas agrablaĵo en la ĉiutagaj rilatoj, ĝi fariĝas « necesaĵo tie, kie homoj el diversaj nacioj devas kunlabori por malplipezigi la suferojn de la homaro. »

Fine, D° de Rop konsilis al la portilistoj uzi la okazon kiu sin prezentas por apudesti al la kursoj esperantaj pri kiuj oni jam parolis en Antverpeno.

— La 3an de januaro, D° R. Van Melckebeke faris paroladon en la societo de la Portilistoj Antverpenaj, en salono de « Café des Mille colonnes ».

La simpleco de l'gramatiko esperanta baldaŭ konvinkis ĉiujn aŭdantojn kiuj, entuziasme, promesis per subskribo alesti al la estontaj kursoj. D° R. Van Melckebeke faris ankoraŭ sukcesan paroladon en la kolegio « St Jean Berchmans ».

— Fine, la 10an de januaro, la kursoj esperantaj malfermiĝis antaŭ sesdeko da personoj inter kiuj estis rimarkitaj multaj kuracistoj, ĥemiistoj, drogistoj, oficiroj, k. t. p. Okaze de la malfermo de la kursoj, Sinjoro Léopold Jamin rakontis detale la devenon de Esperanto, klarigis la gramatikon, kaj fine donis la nunan situacion de Esperanto en ĉiuj landoj.

Poste, D° de Rop faris legadon de la jena simpatia sendaĵo al D° Zamenhof:

Al eminenta Majstro, Doktoro Zamenhof,

Laŭ la propono de l'komitato Antverpena de la Ruĝa-Kruco de Belglando kaj de l'societo de la Portilistoj de la Ruĝa-Kruco en Antverpeno, ni esprimas al Doktoro Zamenhof nian fervoregan admiron kaj nian tutan simpation por lia genia kaj homama faritaĵo.

Ni grandege ŝatas la belegajn kvalitojn de la lingvo kaj la sindonecon, la malinteresecon de ĝia aŭtoro.

Ni estos feliĉaj propagandadi Internacian Lingvon helpantan Esperanto, kaj ni laboros, laŭ nia povo, por la triumfo de tiu ideo.

Je l'nomo de l'Komitato Antverpena de la Ruĝa-Kruco de Belglando.

La Prezidanto, (s) D° de Rop. — *La Sekretario,* (s) D° de Bève.

Je l'nomo de la Societo de la Portilistoj de la Ruĝa-Kruco en Antverpeno.

La Prezidanto, (s) Branders. — *La Sekretario,* (s) Hostie.

« En effet, disait-il, si une langue internationale auxiliaire « est un agrément dans les relations journalières, elle devient « une nécessité là où des hommes de diverses nations doivent « travailler ensemble au soulagement de l'humanité souffrante. »

Pour terminer, le Dr de Rop conseilla aux brancardiers de profiter de l'occasion qui se présente pour suivre les cours d'Esperanto dont on parle déjà à Anvers.

— Le 3 Janvier, le Dr R. Van Melckebeke faisait une conférence à la Société des Brancardiers d'Anvers, dans les salons du « Café des Mille Colonnes. »

La simplicité de la grammaire Esperanto convainquit bien vite tous les auditeurs qui, avec enthousiasme, promirent, sur signature, d'assister aux cours. Le Dr Van Meckebeke a encore fait une conférence avec succès au collège St Jean Berchmans.

— Enfin, le 10 janvier, les cours d'Esperanto s'ouvraient devant une soixantaine de personnes parmi lesquelles on remarquait de nombreux médecins, chimistes, droguistes, officiers, etc. A l'occasion de l'ouverture des cours, M. Léopold Jamin a raconté en détail l'origine de l'Esperanto, expliqué la grammaire, et pour terminer a montré la situation actuelle de l'Esperanto dans tous les pays.

Le Dr de Rop a ensuite donné lecture d'une adresse de sympathie au Dr Zamenhof. La voici :

Au Maître éminent, le Docteur Zamenhof,

Sur la proposition du Comité anversois de la Croix-Rouge de Belgique et de la Société des Brancardiers de la Croix-Rouge à Anvers, nous exprimons au Docteur Zamenhof notre profonde admiration et toute notre sympathie pour son œuvre géniale et humanitaire.

Nous apprécions hautement les admirables qualités de la langue, le dévouement et le désintéressement de son auteur.

Nous serons heureux de propager la langue internationale auxiliaire Esperanto, et nous travaillerons, dans la mesure de nos moyens, au triomphe de cette idée.

Pour le Comité anversois de la Croix-Rouge de Belgique.

Le Président, (s) Dr de Rop. — *Le Secrétaire,* (s) Dr de Bève.

Pour la Société des Brancardiers de la Croix-Rouge à Anvers.

Le Président, (s) Branders. — *Le Secrétaire,* (s) Hostie.

« Inderdaad, zegde hij, indien eene wederlandsche hulptaal eene aangenaamheid is in de dagbladbetrekkingen, zij wordt eene noodzakelijkheid, daar waar mannen van verschillende natiën moeten samen werken aan de opbeuring der lijdende menschheid. »

Tot besluit, raadde Dr de Rop de berriedragers aan, van de gelegenheid die zich voordoet gebruik te maken, om de lessen van Esperanto te volgen, waarvan men in Antwerpen reeds spreekt.

— Op 3en Januari, gaf Dr R. Van Melckebeke eene voordracht in de Maatschappij der Antwerpsche Berriedragers, in de zalen van de « Café des mille colonnes ».

De eenvoudigheid van de Esperantische spraakleer overtuigde welhaast al de toehoorders, die met geestdrift, bij inteekening beloofden de leergangen bij te wonen. Dr Van Melckebeke gaf nog met goeden uitslag, eene voordracht in het Collegie van St Jan Berchmans.

— Eindelijk, den 10en Januari, werden de leergangen van Esperanto geopend voor een zestigtal personen, waaronder men vele geneesheeren, scheikundigen, drogisten, officieren, enz. bemerkte. Ter gelegenheid van de opening der leergangen, heeft M. Leopold Jamin in 't kort den oorsprong van het Esperanto verhaald, de spraakleer uitgelegd, en eindelijk den tegenwoordigen toestand bewezen van het Esperanto in alle de landen.

Daarna heeft Dr de Rop lezing gegeven van een adres van sympathie aan Dr Zamenhof. Hier is de inhoud :

Aan den voortreffelijken Meester Doktor Zamenhof,

Op voorstel van het Antwerpsch Comiteit van het Roode Kruis van Belgie, en van de Maatschappij der Berriedragers van het Roode Kruis, te Antwerpen, bieden wij aan Doktor Zamenhof, de uitdrukking onzer diepe bewondering en onzer gansche sympathie voor zijn vernuftig en menschlievend werk.

Wij waardeeren ten hoogste de wonderbare hoedanigheden der taal, en de verkleefdheid en onbaatzuchtigheid van haren maker.

Wij zullen gelukkig zijn de wederlandsche hulptaal Esperanto te bevoorderen, en wij zullen, in de maat onzer middelen, tot den zegepraal van dit gedacht werken.

Voor het Antwerpsch Comiteit van het Roode Kruis van Belgie.

De Voorzitter, (get.) Dr de Rop. — *De Secretaris,* (get.) Dr De Bève.

Voor de Maatschappii der Berriedragers van het Roode Kruis, te Antwerpen.

De Voorzitter, (get.) Branders. — *De Secretaris,* (get.) Hostie.

Je l'nomo de « Antverpena grupo Esperantista. »

La provizora Komitato,

(s) D° VAN MELCKEBEKE. (s) LÉOPOLD JAMIN. (s) DAELS.
(s) VAN DEN KERCKHOVE. (s) J. COOX.

Fortegaj aplaŭdoj aprobis tiun ideon kaj meze de la ĝenerala entuziasmo D° de Rop finis sian legadon.

Por plenigi tiun ĉarman vesperkunvenon, baritono Truyens bone konata kantis Esperante « Hispana romanco », kaj la privilegiuloj kiuj havis la feliĉon apudesti ĉe tiu unua kunsido disiĝis kontentegaj, promesante unu la alian lerni baldaŭ tiun lingvon tiel belan kaj bonsonan.

— Ni ankaŭ raportas plezure pri la parolado de S° van den Kerckhove, kiu prezentis, la 14[an] de januaro, Esperanton al la Klubo de la fotografaj kaj sciencaj lernadoj kaj ricevis plenan sukceson.

De tiu momento, la venko estis certa en Antverpeno, kaj la kursoj daŭras regule, dank' al la tute neprofitema sindoneco de Sinjoro L. Jamin, profesoro aprobita.

Tiuj kursoj okazas ĉiusabate vespere je la 8 $^1/_2$ horo en la admirinda festa salono de la « Taverne Royale », 39, Verda Placo.

Brave! Antverpenanoj, iradu antaŭen. Ĉiu nova varbito venos pligrandigi nian bataljonon kaj multobligos niajn fortojn por la efektiviĝo de la granda farotaĵo, kiun ni entreprenis..

Por ni, devo estas danki tre kore la Antverpenajn ĵurnalojn kiuj subtenis la unuajn paŝojn de la Esperanta movo kaj kiuj, ni esperas tion, subtenos la penojn de niaj samideanoj. Ni citos aparte la ĵurnalojn: *Le Matin, L'Escaut, La Métropole* kaj *Handelsblad*, flandra gazeto kiu publikigis belan kaj gravan artikolon en la aldono de la 18[a] de januaro.

Al ĉiuj, koran dankon!

La komitato de la Antverpena grupo estas formita. Doktoroj Van Langermeersch kaj Raym. Van Melckebeke, apotekisto Comein, sinjoroj Van den Kerckhove kaj Branders direktos la ellaboron de definitiva regularo.
LEO.

Tra la Mondo Esperantista.

Nia kunfrato « La Lumo » el Montrealo, en sia novembra numero, alportas al ni multajn sciigojn. Niaj amikoj estis sendintaj fonografon al D° Zamenhof, petante l'aŭtoron de la Internacia Lingvo ke li donu

---

Pour le « Groupe espérantiste d'Anvers. »

Le Comité provisoire,

(s) D[r] VAN MELCKEBEKE. (s) LÉOPOLD JAMIN. (s) DAELS.
(s) VAN DEN KERCKHOVE. (s) J. COOX.

De chaleureux applaudissements accueillirent cette idée et c'est au milieu de l'enthousiasme général que le Dr de Rop acheva sa lecture.

Pour compléter cette charmante soirée, le baryton bien connu Truyens chanta en Esperanto « Romance espagnole », et les privilégiés qui eurent le bonheur d'assister à cette première séance se séparèrent enchantés, se promettant l'un à l'autre d'apprendre bien vite cette langue si belle et si harmonieuse.

— Nous signalons aussi avec plaisir la conférence de M. van den Kerckhove qui, le 14 janvier, a présenté l'Esperanto au Cercle d'études photographiques et scientifiques et a obtenu un plein succès.

Depuis ce moment, la victoire était certaine à Anvers, et les cours continuent régulièrement, grâce au dévouement tout gracieux de M. L. Jamin, professeur approuvé.

Ces cours se donnent tous les samedis soir à 8 1/2 heures dans l'admirable salle des fêtes de la Taverne Royale, 39, Place Verte.

Bravo! les Anversois, marchez de l'avant! Chaque nouvelle recrue viendra accroître notre bataillon et multipliera nos forces pour mener à bien l'œuvre grandiose que nous avons entreprise.

Pour nous, c'est un devoir que de remercier très cordialement les journaux anversois qui ont soutenu les premiers pas du mouvement Espérantiste et qui, nous l'espérons, soutiendront les efforts de nos partisans. Nous citerons particulièrement les journaux: *Le Matin, L'Escaut, La Métropole* et *Handelsblad*, journal flamand qui publia un bel et important article dans le supplément du 18 janvier.

A tous, cordialement merci! LEO.

A travers le Monde Espérantiste.

Notre confrère « La Lumo » de Montréal, dans son numéro de novembre, nous apporte de nombreuses nouvelles intéressantes. Nos amis avaient envoyé un phonographe au

Voor de « Antwerpsche Esperantische Kring. »

Het voorloopig Comiteit:

(get.) D[r] VAN MELCKEBEKE. (get.) LEOP. JAMIN. (get.) DAELS.
(get.) VAN DEN KERCKHOVE. (get.) J. COOX.

Warme toejuichingen begroetten dit gedacht, en 't was te midden der algemeene geestdrift dat Dr de Rop zijne lezing eindigde.

Om dezen aanlokkelijken avondstond te voltooien, zong de welgekende baryton Truyens in 't Esperanto « Romance Espagnole » en de bevoorrechten, die het geluk hadden deze eerste zitting bij te wonen, scheidden, verrukt, en beloofden elkander, deze zoo schoone en zoetvloeiende taal spoedig te leeren.

— Wij deelen ook met vreugde de voordracht mede van M. van den Kerckhove, die op 14[en] Januari het Esperanto voorstelde aan den kring der photographieke en wetenschappelijke studiën, en daar eenen vollen bijval behaald heeft.

Van af datoogenblik, was de zegepraal te Antwerpen zeker, en de leergangen volgen regelmatig, dank aan de minzame verkleefdheid van M. L. Jamin, goedgekeurde leeraar.

De leergangen worden gegeven elken Zaterdagavond om 8 1/2 uren, in de prachtige feestzaal van de « Taverne Royale », Groenplaats, 39.

Bravo! Antwerpenaars, stapt vooruit! Elke nieuwe bijtreder zal onze schaar doen aangroeien en zal onze krachten vermenigvuldigen om het grootsche werk, dat wij ondernomen hebben, ten goeden einde te brengen.

Voor ons, is het een plicht, uit der harten de Antwerpsche bladen te bedanken, die de eerste stappen der Esperantische beweging ondersteund hebben en die, hopen wij, de pogingen onzer medewerkers zullen steunen. Wij noemen bijzonderlijk de bladen: Le Matin, L Escaut, La Métropole en ook het Handelsblad, een vlaamsch dagblad, dat een schoon en belangrijk artikel uitgaf in het bijvoegsel van 18[en] Januari.

Aan allen, hartelijken dank! LEO.

Dwars door de Esperantische Wereld.

Onze medebroeder « La Lumo » van Montreal, brengt ons menigvuldige belangrijke berichten, in zijn Novembernummer. Onze vrienden hadden eenen fonograaf gezonden naar Dokter

al ili elparoladan lecionon; samtempe ili sendis du cilindrojn enhavantajn la elparoladon de du Kanadaj Esperantistoj. Doktoro Zamenhof resendis la fonografon kaj ĉiuj, kiuj aŭdis la parolon de la elpensinto, povis konvinkiĝi ke la Esperanta elparolado de la Rusa Zamenhof kaj tiuj de la Anglaj kaj Francaj Kanadanoj estas tute similaj. Estas dezirinde, kiel proponis la Ĥabarovska Filio de Rusa Societo « Espero » en la ĵurnalo « Lingvo Internacia » ke cilindroj estu ie kolektitaj kun Esperantaj paroloj de diversaj nacianoj. Komence oni devus elekti tipon de fonografo kiu ebligus tiun proponon certe originalan.

« La Lumo » anoncas ankoraŭ la sukceson de la unua jara balo de la Montrealaj Esperantistoj, organizita la 25an de oktobro, kaj reproduktas tekston de la raporto de Sinjoro A. V. Roy al la Komerca Ĉambro en Montrealo pri « lingvo dua » kaj ĝia utileco en la komercaj interŝanĝoj. Tiu raporto konkludas favore ke Esperanto solvas tiun demandon kaj la Ĉambro aprobis, la 29an de oktobro, la konkludojn de So Roy.

***

En Svislando, la « Gazette de Lausanne » sciigas al ni ke Esperantista societo ĵus fondiĝis kaj intencas propagandi nian Lingvon, jam disvastigitan en tiu lando de la profesoro Ernest Naville, kiu prezentis Esperanton al la Instituto de Franclando. La komitato intencas presigi malgrandan gazeton Esperantan kun tradukaĵoj en la Franca aŭ Germana lingvoj. Tiu komitato estas formita de Soj Eug. Failletaz, en Lausanne; A. Hug, profesoro de matematikoj en Fribourg; Jean Borel, en Vaumarcus (Neufchâtel); Th. Renard, ĥemiisto, 6 rue du Vieux Bourg, Genève kaj J. Feierabend en Lausanne.

Ni deziras bonvenon al tiu nova Societo kaj ni esperas ke la penoj de la membroj ĝiaj estos kronitaj de sukceso.

***

La Organon Propagandan en Italujo « L'Esperantista » ni ricevis; ĝi enhavas nun malmulte da teksto Esperanta, sed la artikoloj en Itala lingvo estas tre gravaj kaj promesas esperplenajn rezultatojn por niaj Italaj samideanoj. Ni memorigas ke la sekretario de la Itala Societo por la propagando de Esperanto estas So Grafo Albert Gallois kaj la Direktoro de la ĵurnalo « L'Esperantista » estas So G. Giovanni, via S. Secondo no 22, Torino. Du grupoj ekzistas jam en Italujo; estas la Esperantista grupo de Torino kaj tiu de Napolio kies sekretario estas So R. Bagnulo.

Dr Zamenhof, en priant l'auteur de la langue Internationale de leur donner une leçon de prononciation; en même temps ils envoyaient deux cylindres contenant la prononciation de deux espérantistes Canadiens. Le docteur Zamenhof a renvoyé le phonographe et tous ceux qui ont entendu la parole de l'inventeur ont pu se convaincre que la prononciation de l'Esperanto du russe Zamenhof et celles des Canadiens Français et Anglais est tout à fait la même. Il est désirable, comme l'a proposé la filiale d'Habarovsk de la société russe « Espero » dans le journal « Lingvo Internacia » que des cylindres soient réunis quelque part avec le parlé espérantiste de divers nationaux. On devrait d'abord choisir un type de phonographe qui rendrait possible cette proposition, certainement originale. « La Lumo » annonce encore le succès du premier bal annuel des Espérantistes de Montréal, organisé le 25 octobre, et reproduit le texte du rapport de Mr A. V. Roy à la Chambre Commerciale de Montréal sur une « langue seconde » et son utilité dans les échanges commerciaux. Ce rapport conclut favorablement en disant que l'Esperanto résoud la question, et la Chambre a approuvé, le 29 octobre, les conclusions de Mr Roy.

***

En Suisse, la « Gazette de Lausanne » nous fait savoir qu'une Société Espérantiste vient d'être fondée et qu'elle a l'intention de propager la Langue qui était déjà répandue dans ce pays par Mr le professeur Ernest Naville, le parrain de l'Esperanto à l'Institut de France. Le comité a l'intention de publier un bulletin en Esperanto avec des traductions en français ou en allemand. Ce comité est formé des personnes dont on trouvera la liste au texte Esperanto. Nous souhaitons la bienvenue à cette nouvelle Société et nous espérons que les efforts de ses membres seront couronnés de succès.

***

Nous avons reçu l'organe de propagande italien « L'Esperantista »; il contient actuellement peu de texte en Esperanto, mais les articles en italien sont très importants et promettent de beaux résultats pour nos amis italiens. Nous rappelons que le secrétaire de la Société Italienne pour la propagande de l'Esperanto est Monsieur le Comte Albert Gallois et le directeur du journal « L'Esperantista » est Mr G. Giovanni, rue S. Secondo, no 22, à Turin. Deux groupes existent déjà en Italie; ce sont le groupe espérantiste de Turin, et celui de Naples dont le secrétaire est Mr R. Bagnulo

Zamenhof, den maker der wederlandsche taal verzoekende, hun eene les van uitspraak te geven; terzelfder tijd zonden zij twee cylinders, waarop de uitspraak stond van twee Kanadeesche Esperantisten. Dokter Zamenhof heeft den fonograaf terug gezonden, en allen, die de stem van den uitvinder hoorden, hebben zich kunnen overtuigen, dat de uitspraak van het Esperanto door den Rus Zamenhof, en deze der Fransche en Engelsche Kanadeezen, geheel de zelfde is. Het is wenschelijk zooals de afdeeling van Habarovsk, van de Russische Maatschappij « Espero » het voorgesteld heeft in het blad « Lingvo Internacia », dat ergens zouden cylinders verzameld worden, met de uitspraak van 't Esperanto van de verschillende natiën. Eerst zou men moeten eenen fonograaf type kiezen, die dit waarlijk oorspronkelijk voorstel mogelijk zou maken. « La Lumo » meldt nog den bijval van het eerste jaarlijksch dansfeest der Esperantisten van Montreal, gehouden den 25 Oktober; en het drukt den tekst over van het verslag van M. A. V. Roy aan de Handelskamer van Montreal, over eene « tweede taal » en haar nut in de handelsbetrekkingen. Dit verslag besluit voordeelig met te zeggen dat het Esperanto de kwestie oplost, en de kamer heeft den 29 Oktober de besluitselen van M. Roy goedgekeurd.

***

In Zwitserland, laat de « Gazette de Lausanne » *ons weten, is eene Esperantische maatschappij gesticht, die voor doel heeft de taal te verspreiden die reeds in dit land gebracht was door M. den leeraar Ernest Naville, peter van het Esperanto in het « Institut de France ». Het Comiteit heeft het inzicht een bulletijn in Esperanto uit te geven met Fransche of Duitsche vertalingen. Dit comiteit is gevormd door de personen waarvan men de reeks in den Esperantischen tekst vindt. Wij wenschen welkom aan deze nieuwe maatschappij en wij hopen dat de pogingen harer leden met vrucht zullen bekroond worden.*

***

Wij ontvingen het Italiaansch verspreidingsorgaan « L'Esperantista »; het behelst tegenwoordig weinig Esperantischen tekst, maar de artikelen in het Italiaansch zijn zeer belangrijk en beloven schoone uitslagen voor onze Italiaansche vrienden. Wij herinneren dat M. de Graaf Albert Gallois de secretaris is der Italiaansche maatschappij ter uitbreiding van het Esperanto; en de Bestuurder van het blad « L'Esperantista » is M. G. Giovanni, S. Secondostraat 22, te Turin. Er bestaan reeds twee kringen in Italië, de Esperantische kring van Turin, en deze van Napels, waarvan M. R. Bagnule secretaris is.

La Hispana Societo por la propagando de Esperanto sendis al ni nomaron de la aliĝintoj ĝis la fino de decembro 1902 kaj longan artikolon de S° R. Codorniu presitan Hispane en la januara numero de « Revista. »

***

La Angla Societo « Esperanto » organizis ekspozicion en la teknika Instituto de Keighley. Inter la montraĵoj estis la multaj poŝtkartoj ricevitaj de la prezidanto de la Societo S° J. Rhodes kaj la manuskriptoj de la novaj Anglaj libroj : Vortaroj Angla-Esperanto kaj Esperanto-Angla, la nova lernolibro, kolekto de ilustritaj poŝtkartoj, de naciaj lernolibroj, de literaturaj verkoj, gazetoj, k. t. p. Pli ol 3000 personoj vizitis la Ekspozicion kaj la urbestro S° G. Waterhouse interesiĝis multe pri la afero. La publika kurso de la Societo « Esperanto » en Keighley enhavas 50 lernantojn.

***

Ni ricevis novan libron de la Kolekto Esperanta aprobita de D° Zamenhof, titolitan « Premières leçons d'Esperanto » de S° Th. Cart. Tiu libro enhavas la esencon de la alia libro de S° Cart « l'Esperanto en 10 leçons » kaj kostas nur 0.30 frankon. La profitoj farotaj de la vendo de la libro servos por la eldono de specialaj lernolibroj por blinduloj per litera sistemo Braille.

Grandnombro da ĵurnaloj fremdaj parolis pri Esperanto kaj raportis pri la paroladoj kaj la kursoj de niaj samideanoj en aliaj landoj. La ĵurnalo « Lyon Républicain » presis artikolojn pri la parolado de Doktoro Dor en la Palaco de la Artoj kaj pri la kursoj organizitaj en Lyon de la Grupo Esperantista kaj de « Touring Club ».

La stenografiaj ĵurnaloj enhavas ofte sciigojn pri la helpanta lingvo; unu el ili «La Plume Sténographique» presas, ĉiumonate, artikolon de P. Bavay kiu informas regule ĝiajn legantojn pri la progresa irado de la Esperanta movo.

***

Fine, novajn propagandajn poŝtkartojn eldonis la Klubo Esperantista Stokolma; la prezo de 10. 25. 50. 100 kartoj estas 1.40 — 2.10 — 3.50 — 6.00 frankoj. Sin turni al S° P. Ahlberg 50, Döbelnsgatan, Stockholm (Svedlando).

La société espagnole pour la propagande de l'Esperanto nous a envoyé la liste des adhérents jusqu'à la fin de décembre 1902 et un long article de Mr R. Codorniu, paru en espagnol dans le numéro de janvier de « Revista. »

***

La Société Anglaise « Esperanto » a organisé une exposition à l'Institut technique de Keighley. Parmi les choses exposées, se trouvaient les nombreuses cartes postales reçues par le président de la Société Mr J. Rhodes et les manuscrits des nouveaux livres Anglais : Dictionnaires Anglais-Esperanto et Esperanto-Anglais, le nouveau manuel, une collection de cartes postales illustrées, de manuels étrangers, de travaux littéraires, de publications, etc. Plus de 3000 personnes visitèrent l'Exposition et le maire (mayor) Mr G. Waterhouse s'intéressa beaucoup à l'entreprise. Le cours public de la Société « Esperanto » de Keighley compte 50 élèves.

***

Nous avons reçu un nouveau livre de la collection Espérantiste approuvée par le docteur Zamenhof, intitulé « Premières leçons d'Esperanto » par Mr Th. Cart. Ce livre contient l'essence de l'autre livre de Mr Cart. « L'Esperanto en 10 leçons » et ne coûte que 0.30 fr. Les bénéfices réalisés par la vente de cet ouvrage serviront à éditer les livres spéciaux pour aveugles en système Braille.

Un grand nombre de journaux étrangers ont parlé de l'Esperanto et ont fait rapport au sujet des conférences et cours de nos camarades des autres pays. Le journal « Lyon Républicain » a donné un compte-rendu de la conférence du docteur Dor au Palais des Arts et des cours organisés à Lyon par le groupe local et par le « Touring Club ».

Les journaux sténographiques contiennent souvent des nouvelles de la langue auxiliaire ; un d'entre eux « la Plume Sténographique » contient, tous les mois, un article de P. Bavay qui informe régulièrement ses lecteurs de la marche progressive du mouvement Espérantiste.

***

Enfin de nouvelles cartes postales de propagande sont éditées par le Club espérantiste de Stockholm; le prix de 10. 25. 50. 100. cartes est de 1.40 — 2.10 — 3.50 et 6.00 francs. S'adresser à Mr P. Ahlberg 50, Döbelnsgatan à Stockholm (Suède).

De Spaansche maatschappij voor de voortzetting van het Esperanto, heeft ons de lijst gezonden der aanhangers tot einde December 1902, en ook een lang Artikel van M. R. Codorniu in het Spaansch verschenen in het Januarinummer van « Revista ».

***

De Engelsche maatschappij « Esperanto » heeft eene tentoonstelling ingericht in het Technisch Instituut van Keighley. Onder de tentoongestelde stukken, bevonden zich een groot getal postkaarten, ontvangen door den voorzitter der maatschappij, M. J. Rhodes, en de handschriften der nieuwe Engelsche boeken : Engelsch-Esperantisch en Esperantisch-Engelsch woordenboek, het nieuwe handboek, eene verzameling printpostkaarten, vreemde handboeken, letterkundige werken, afkondigingen, enz. Meer dan 3.000 personen bezochten de tentoonstelling en de burgemeester (mayor) M. G. Waterhouse stelde groot belang in de onderneming. De openbare leergang der maatschappij « Esperanto » van Keighley telt 50 leerlingen.

***

Wij hebben een nieuw boek ontvangen van de Esperantische verzameling, goedgekeurd door den Doktor Zamenhof, getiteld « Premières leçons d'Esperanto » door M. Th. Cart. Dit boek bevat de stof van het ander boek van M. Cart : « L'Esperanto en 10 leçons » en kost slechts 0,30 fr.

De winsten door den verkoop van dit werk gemaakt, zullen dienen om bijzondere boeken voor blinden uit te geven, in systeem Braille.

Een groot getal vreemde bladen hebben van het Esperanto gesproken en hebben melding gemaakt van de voordrachten en leergangen onzer vrienden uit de andere landen. Het blad « Lyon Républicain » gaf een beknopt verslag over de voordracht van den Doktor Dor, in het Paleis der Kunsten, en over de leergangen, ingericht te Lyon door den plaatselijken kring en door den « Touring Club. »

De snelschriftbladen behelzen dikwijls nieuwstijdingen over de hulptaal ; een van hen « La Plume Sténographique, » geeft iedere maand een artikel van P. Bavay, dat zijne lezers regelmatig inlicht over den vooruitgang van de Esperantische beweging.

***

Eindelijk worden nieuwe propaganda-postkaarten uitgegeven door den Esperantischen Club van Stockholm ; De prijs per 10, 25, 50, 100 kaarten is 1,40 — 2,10 — 3,50 en 6,00 frs. Adres : M. P. Ahlberg, 50, Döbelnsgatan, te Stokholm (Zweden).

S° Hennebert, apotekisto en Pont-en-Royans (Isère), Franclando, eldonis ankaŭ similajn poŝtkartojn kies prezo estas malmulte kosta : 0.20 franko por kvin kartoj.

La Belga Sonorilo, siavice, eldonas specialajn poŝtkartojn kun la titola desegno sur la flanko de la adreso, la alia flanko estas plene libera. Prezo de la cento : 1.25 franko. kun sendo en ĉian landon. Sin turni al nia presisto.

Jos. JAMIN.

Kroniko Belga.

La okazintaĵoj nepre pravigas la konfidon de tiuj kiuj, preskaŭ solaj, kuraĝis krei en Belglando Esperantan gazeton kaj tiamaniere volis plifortigi aŭ, pli precize dirite, naski kaj apogi en nia lando Esperantan Movadon. Ĉiu tago alportas al ni novan sukceson ; ĉiu tago iom pli multe konigas kaj disvastigas ĉe ni nian belan internacian Lingvon, kaj ja, de nun, la Belgaj Esperantistoj povas konfideme alrigardi la estontecon.

Oni admiros en alia artikolo la vere imitindan manieron en kiu progresadas niaj fervoraj Antverpenaj amikoj.

En Bruĝo (Bruges-Brugge), la 11^{an} de Januaro, S° Witteryck donis ĉe la privata societo, « Vlaamsche Broederbond » (Flandra Fratunuiĝo), la unuan el serio da paroladoj por Esperanto, kiujn li intencas fari kaj kiujn li perfektigos per publika Kurso de Esperanto. « Nia sindonema kunbatalanto, skribas al ni nia amiko S° Lekeux, sukcesis, dank' al la klareco de sia malvolvado kaj al sia propra kaj komunikiĝanta korpremo, plene ĉarmi sian tutan aŭdantaron. La kortuŝanta alvoko al la Bruĝanoj, per kiu li finis sian paroladon, naskis entuziasmajn aplaŭdojn kaj, se ĉiuj alestantoj ne enskribiĝis por la estonta Kurso, ĉiuj tamen aliĝis al Esperanto ». Post li, S° Advokato Vanneste, Prezidanto de la societo, plene konsentis al la diritaĵoj kaj varmege rekomendis nian Lingvon. La Ĵaŭdon, 29^{an} de Januaro, S° Witteryck paroladis ĉe la Bruĝa sekcio de la Literatura Societo : « Davidsfonds » : ankaŭ tie, Esperanto kaj ĝia defendanto estis akceptataj kun plena sukceso.

En Louvain, ĉiam sama agemeco ĉe la studentaro. De unu el niaj bonaj propagandantoj ni ricevis kelkajn novaĵojn : « La Esperantistaj studentoj la duan fojon kunvenis la 27^{an} de Januaro. Sindonema

M^{s} Hennebert, pharmacien, à Pont-en-Royans (Isère), France, à également édité de semblables cartes postales dont le prix est moindre : 0.20 fr. pour 5 cartes.

La Belga Sonorilo, de son côté, a créé des cartes postales spéciales avec le dessin de son entête du côté de l'adresse ; l'autre côté est complètement libre. Prix du cent 1.25 franc y compris le port dans tout pays. S'adresser à notre imprimeur.

Jos. JAMIN.

Chronique Belge.

Les événements justifient complètement la confiance de ceux qui, pour ainsi dire isolés, osèrent créer en Belgique un journal Espérantiste et qui, de cette façon, voulurent fortifier, ou, pour parler plus exactement, voulurent provoquer et appuyer dans notre pays un mouvement Espérantiste. Chaque jour nous apporte un nouveau succès ; chaque jour fait connaître et répand un peu plus chez nous notre belle langue internationale et certes, dès maintenant, les Espérantistes belges peuvent fixer vers l'avenir un regard confiant.

On admirera dans un autre article la façon vraiment remarquable dont progressent nos zélés amis Anversois.

A Bruges, Mr Witteryck a donné, le 11 janvier, à la société privée : « Vlaamsche Broederbond, » la première d'une série de conférences, auxquelles il a l'intention de se consacrer et dont la conclusion sera l'organisation d'un cours public d'Esperanto. « Notre dévoué collaborateur, nous écrit notre ami Mr Lekeux, a réussi, grâce à la clarté de son exposé et à l'émotion communicative qu'il ressentait lui-même, à charmer complètement son auditoire. L'appel ému aux Brugeois, qui terminait sa causerie, a soulevé des applaudissements enthousiastes, et, si toutes les personnes présentes ne se sont pas inscrites pour le futur cours, elles sont néanmoins toutes acquises à l'Esperanto ». Après lui, M^{r} l'avocat Vanneste, Président de la Société, s'est complètement rallié à la thèse défendue et a chaudement recommandé notre Langue. Le jeudi, 29 janvier, Mr Witteryck a donné une Conférence à la Section Brugeoise de la Société Littéraire : « Davidsfonds » : là encore, l'Esperanto et son défenseur ont été accueillis avec un plein succès.

Toujours la même activité chez la jeunesse estudiantine de Louvain. Un de nos bons propagateurs nous envoie quelques nouvelles : « Les étudiants espérantistes ont tenu une seconde réunion le 27 janvier. Un partisan dévoué, Mr Mattelaer, y a

M. Hennebert, Apotheker te Pont-en-Royans (Isère) Frankrijk, heeft eveneens zulke postkaarten uitgegeven, die minder kosten : 0,20 fr. voor 5 kaarten.

De Belga Sonorilo, van haren kant, heeft bijzondere postkaarten gemaakt, met zijne titelteekening op den adreskant ; de andere zijde is geheel en gansch wit. Prijs per honderd 1.25 fr., vrachtvrij voor alle landen. Zich te bevragen bij onzen drukker.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Belgische Kroniek.

De gebeurtenissen wettigen volkomenlijk het betrouwen van dezen die, om zoo te zeggen afgescheiden, in Belgie durfden een Esperantisch blad stichten, en die, op die wijze, in ons land eene Esperantische beweging wilden versterken, of, om juister te spreken, wilden verwekken en ondersteunen. Elke dag brengt ons nieuwen bijval ; elken dag wordt bij ons, onze schoone wederlandsche taal, wat meer bekend en uitgespreid, en zekerlijk van nu af, mogen de Belgische Esperantisten eenen gerusten blik in de toekomst werpen.

In een ander artikel zal men de waarlijk aanzienlijke wijze bewonderen, waardoor onze ieverige Antwerpsche vrienden vooruitgaan.

Te Brugge heeft M. Witteryck op 11 Januari in de bijzondere maatschappij « Vlaamsche Broederbond » de eerste eener reeks voordrachten gegeven, waarmede hij van zin is, zich bezig te houden en die voor gevolg zal hebben, eenen openbaren leergang van Esperanto in te richten. « Onze verkleefde medewerker, schrijft onze vriend, M. Lekeux, is erin gelukt, dank aan de duidelijkheid van zijnen uitleg en de gemeenmakende ontroering, welke hij zelf gevoelde, zijne toehoorders geheel en gansch te behagen. De warme oproep tot de Bruggelingen, die de redevoering sloot, verwekte geestdriftige toejuichingen, en, indien al de aanwezige personen niet ingeteekend hebben voor de toekomende lessen, dan toch zijn zij allen voor het Esperanto ingenomen ». Daarna, heeft M. de Advokaat Vanneste, Voorzitter der Maatschappij, volkomentlijk medegedeeld in de verdedigde zaak en heeft onze Taal warm aanbevolen. Op Donderdag, 29 Januari, heeft M. Witteryck eene voordracht gegeven in de Brugsche Afdeeling van de Letterkundige Maatschappij « Davidsfonds » : daar ook, zijn Esperanto en zijn Verdediger met grooten bijval onthaald geweest.

Altijd nog dezelfde werkzaamheid bij de studeerende jeugd van Leuven. Een onzer goede verspreiders zendt ons eenige tijdingen : « De Esperantische studenten hebben eene tweede vergadering gehouden op 27 Januari. Een verkleefde aanhanger, M. Matte-

samideano, S° Mattelaer, malvolvis la motivojn de siaj opinioj: traktadante plej diversamaniere la demandon pri la L. I., li tre klare montris la gravan rolon ludatan de la Universitatoj en la Esperantista Movado. Tiujn-ĉi ideojn plifortigis plenviva ekzemplo de la utiloj kiujn, jam nun, povas doni nia Internacia Lingvo : S° Kanef, Bulgara studento, kiu alvenis en Belglandon konante nur Esperanton kaj sian gepatran lingvon kaj kiu povis do per la nova idiomo eklerni la Francan lingvon, bonvole venis por interparoladi kun ni kaj helpis multe por naski la entuziasmon : oni staris tie en la regno de l' faroj kie ne valoris plu kontraŭparoli kaj ridi. Tiu-ĉi kunveno alvenigis al nia ideo kelkajn bonajn aliĝojn kaj malrapide sed certege fortikaj fondaĵoj estas starigataj ». Sukceson, amikoj : al via laborado tre atentas la Belga Esperantistaro.

Kelkafoje iom gajigas la legado de ĵurnalaj artikoloj pri la Lingvo Internacia : antaŭ nelonge, la « Gazette de Charleroi » publikigis leteron, en kiu « maljuna abonanto » proponis enkonduki, kiel internacian lingvon, sistemon laŭ kiu ĉiu ideo estus esprimota de ia gesto. Tiu-ĉi neebla sistemo, kiu enhavus milojn da gestoj, estus, diris la aŭtoro, tre facile ellernebla, multe pli facile ol Esperanto !! Kaj, tre konfidanta je sia genia eltrovaĵo, la aŭtoro tre serioze prezentis sian ideon al la atento de la legantoj kaj petis pri ilia opinio. Alvenis pli ol unu respondo kaj ĉiujn volonte akceptis la « Gazette de Charleroi » : ĉiuj kompreneble forĵetis la novan sistemon ĉu iom malrespekte mokante je la malfeliĉa elpensaĵo ĉu varme defendante Esperanton. Nia amiko, S° F. Roelandt el Gilly-ap.-Charleroi, uzis la okazon por enpresigi kelkajn bonajn artikolojn, tute klarigantajn la Esperantan demandon kaj en kies finiĝo li anoncis publikan Kurson de Esperanto, de li ĉiudimanĉe farotan en Gilly, de la 25ª de Januaro. Jen la plej bona respondo !

Plie, la Belga Gazetaro ĉie helpadas nin : krom multnombraj ĵurnaloj el Anvers, Bruges, Louvain, k. c., kiuj regule traktadas pri nia entrepreno, ni devas ankoraŭ citi la ĵurnalon : « De Limburger » kiu plene aliĝis al Esperanto kaj fervore ĝin rekomendadas.

El Liége, ni ricevis neatendite bonegan novaĵon : la tiea Klubo Poliglota propravole decidis malfermi, de la 4ª de Februaro, Kurson de Esperanto, kiun faros S° Schupp. Tiu-ĉi fakto bone pruvas ke ĉiuflanke nia Lingvo estas akceptata kaj senĉese prosperadas. Cetere, la gazetoj kiuj sciigis pri tiu Kurso (ankaŭ

exposé le pourquoi de ses opinions : tout en examinant sous ses aspects les plus divers la question de la Langue Internationale, il a mis en pleine lumière le rôle important que joue dans le mouvement espérantiste le monde universitaire. Ces idées ont été renforcées par un exemple vivant des services que peut rendre, maintenant déjà, notre langue internationale : Mr Kanef, un étudiant bulgare qui est arrivé en Belgique ne connaissant que l'Esperanto et sa langue maternelle et qui doit donc à l'idiome nouveau sa connaissance du français, a eu l'obligeance de venir s'entretenir avec nous et n'a pas peu contribué à exciter l'enthousiasme : on était là sur le domaine des faits où tombent l'objection et le rire. Cette réunion a amené quelques bonnes conversions et lentement, sûrement, des bases solides s'établissent ». Bonne réussite, amis : vos travaux intéressent vivement les Espérantistes Belges.

La lecture des articles de presse, traitant de la Langue Internationale, n'est pas toujours exempte de gaieté : il n'y a pas longtemps, la « Gazette de Charleroi » publiait une lettre dans laquelle un « vieil abonné » proposait d'adopter, comme langue internationale, un système où chaque idée serait représentée par quelque geste. Ce système impossible, qui renfermerait des milliers de gestes, serait, nous affirme l'auteur, très facile à apprendre, beaucoup plus facile que l'Esperanto !! Et, très confiant dans sa trouvaille géniale, l'auteur réclamait très sérieusement pour son idée l'attention des lecteurs et les sollicitait de donner leur opinion. Il arriva plus d'une réponse : la « Gazette de Charleroi » les inséra avec la meilleure bonne grâce : toutes évidemment rejetaient le nouveau système soit en se moquant un peu irrespectueusement de cette malheureuse idée, soit en défendant chaudement l'Esperanto. Notre ami, Mr F. Roelandt de Gilly-lez-Charleroi, profita de l'occasion pour faire paraître quelques bons articles, exposant complètement la question de l'Esperanto et dans lesquels, en guise de conclusion, il annonçait qu'il donnerait chaque dimanche à Gilly un cours public d'Esperanto, à partir du 25 janvier. Voilà certes la meilleure réponse !

Au surplus, de toutes parts la presse belge nous offre son appui : en dehors de nombreux Journaux d'Anvers, Bruges, Louvain, etc. qui traitent régulièrement de notre entreprise, nous devons citer encore le Journal : « De Limburger » qui a complètement adhéré à l'Esperanto et qui ne cesse de recommander chaudement son étude.

De Liége nous est arrivée à l'improviste une excellente nouvelle : le Cercle Polyglotte de l'endroit a décidé de son propre

laer, heeft er den waarom zijner zienswijze uitgelegd: langs de verschilligste kanten de kwestie der Wederlandsche Taal onderzoekende, heeft hij klaarlijk bewezen welke voorname rol de Hoogeschool in de Esperantische beweging speelt. Die gedachten werden versterkt door een levend voorbeeld van de diensten welke, van nu reeds, onze wederlandsche Taal kan bewijzen: M. Kanef, een Bulgaarsche student, die in Belgie gekomen is, slechts zijne moedertaal en het Esperanto kennende, en die dus aan de nieuwe taal zijne kennis met het Fransch verschuldigd is, heeft de welwillendheid gehad met ons te komen spreken en heeft niet weinig geholpen om de geestdrift op te wekken: dáár was men op het veld der werkelijkheid, waar tegenspraak en bespotting vallen. Deze vergadering heeft eenige goede bekeeringen bijgebracht en traagzaam, maar zeker, komen vaste grondvesten tot stand.»

Goede uitslag, vrienden! uwe werken zijn zeer belangrijk voor de Belgische Esperantisten.

De lezing der drukpersartikels, handelende over de Wederlandsche Taal, is dikwijls niet ongeestig.

Onlangs gaf de « Gazette de Charleroi » *eenen brief waarin een « oud-geabonneerde » voorstelde, om als Wederlandsche Taal een systeem aan te nemen, waarin ieder gedacht door een gebaar zou uitgedrukt worden. Dit onmogelijk systeem, waarin duizenden gebaren zouden voorkomen, zou zeer gemakkelijk om leeren zijn, zegde de schrijver, veel gemakkelijker dan het Esperanto!! En, zeer betrouwende op zijne vernuftige vondst, vroeg de schrijver, geheel ernstig, de opmerkzaamheid der lezers voor zijn gedacht en noodigde hen uit, hunne zienswijze daarover te geven. Meer dan een antwoord kwam en de* « Gazette de Charleroi » *nam ze met den besten wil op; natuurlijk verwierpen allen het nieuw systeem, hetzij wat oneerbiedig spottende met dit ongelukkig gedacht, hetzij met eene warme verdediging van het Esperanto. Onze vriend, J. Roelandt van Gilly-lez-Charleroi miek van de gelegenheid gebruik om eenige goede artikelen te doen verschijnen, klaarlijk de Esperantische kwestie uitleggende, en waarin hij, bij manier van besluit, aankondigde, dat hij alle Zondagen te Gilly eenen openbaren leergang van Esperanto zou geven, te beginnen van den 25 Januari. Dat is voorzeker het beste antwoord!*

Daarenboven, van alle kanten levert ons de Belgische drukpers haren steun; buiten de talrijke dagbladen van Antwerpen, Brugge, Leuven, enz. die regelmatig onze onderneming bespreken, moeten wij nog het blad « De Limburger » *noemen, dat ganschelijk het Esperanto aankleeft en niet ophoudt de studie ervan warm aan te bevelen.*

Uit Luik is ons op het onverwachtst eene uitmuntende tijding gekomen: De Cercle Polyglotte der plaats heeft uit eigen wil beslo-

« La Chronique » el Bruselo : tio-ĉi iom reamikiĝas nin kun ĝi), memoriĝis pri la grandaj progresoj en nia lando jam faritaj de Esperanto kaj prezentis ĝin kiel la estontan Lingvon Internacian, kiun ĉiu Klubo Poliglota jam de nun devas instruiĝi.
MAURICE SEYNAEVE.

Pri la elparolebleco de Esperanto.

Inter la precipaj kontraŭparoloj kiujn oni faras ordinare pri la praktikebleco de la lingvo internacia estas tiu, kiu rilatas al la elparolo. Ĝi estas grava, ĉar se ĝi estus vera, nia lingvo taŭgus apenaŭ por la skribaj komunikadoj, kaj tio estas nur duona solvo de l' demando. « La lingvo internacia, oni diras enhavas literojn ne elparoleblajn de multaj popoloj ; cetere, ĉiu popolo ilin elparolos laŭ sia patra lingvo, sekve nacianaro ia la alian ne komprenos uzante la lingvon internacian.

Por refuti tiun ĉi diron, konstatu ni ke la Esperanta alfabeto konsistas : 1e el la kvin vokaloj a, e, i, o, u (= Fl. **oe**, Fr. **ou**) kaj el la konsonantoj b, d, f, k, l, m, n, p, r, s, t, v, literoj kiuj ekzistas **en absolute ĉiuj lingvoj Hinda-Eŭropaj** (t. e. la lingvoj de l' popoloj civilizitaj, la unuaj, por ne diri la solaj interesataj pri la demando de la L. I.) ;

2e el la literoj c, ĉ, g, ĝ, h, ĥ, j, ĵ, ŝ, z, kiuj ankaŭ ekzistas **ĉiuj** en la lingvo Slavaj (Rusaj, Pola, Bohema, Bulgara, k. c. lingvoj). Nur en la Novlatinaj kaj Germanfrataj lingvoj mankas tie ĉi kaj tie, 2 aŭ 3 sonoj el tiuj lastaj ; nu, ili estas tre facile akireblaj, ĉar ordinare, se unu litero mankas en ia lingvo, tiu-ĉi enhavas sonon similan al la mankanto, aŭ troveblan en kombinaĵoj. En la lingvo Flandra, ekz. mankas la Esperanta **g**, sed ne la forta respondanta k : se la Flandro iom plidolĉigas la elparolon de l' k, li korekte elparolos la g esperantan. La Hispano ne trovas en sia lingvo patra, la ĝ, sed li konas la ĉ (Hispane ch). En la lingvoj Flandra kaj Franca, ni ne havas la **c** (= ts) kiel specialan literon, sed en kombinaĵoj ni trovas *mu***ts***aard* (Flandre), **ts***ar* (France).

gré de donner, à partir du 4 Févrer, un cours d'Esperanto, qui sera professé par Mr Schupp. Ce fait prouve bien que notre langue est accueillie partout, et que ses succès sont continus. Au reste, les journaux qui parlèrent de ce cours (dans le nombre « La Chronique » de Bruxelles : ce qui nous réconcilie un peu avec elle) rappelèrent les grands progrès accomplis déjà par l'Esperanto dans notre pays et le représentèrent comme la future Langue Internationale, que tous les Cercles Polyglottes, dès aujoud'hui, doivent se charger de faire enseigner.
MAURICE SEYNAEVE.

Sur la prononciation* de l' Esperanto.

Parmi les principales objections que l'on fait d'ordinaire à la pratique de la langue internationale il faut citer celle qui a trait à la prononciation. Elle est importante, car, si elle était exacte, notre langue se prêterait à peine aux communications écrites, et ce n'est là qu'une demi solution du problème.

« La langue internationale, dit-on, contient des lettres non prononçables pour beaucoup de peuples ; d'ailleurs chaque peuple les prononcera selon sa propre langue, par conséquent un peuple ne comprendra pas un autre, en employant la langue internationale. »

Pour réfuter cette allégation,constatons que l'alphabet Esperanto se compose 1o des cinq voyelles a, e, i, o, u (= ou) et des consonnes b, d, f, k, l, m, n, p, r, s, t, v, lettres qui existent **dans absolument toutes les langues indo-européennes**. (c. à. d. les langues des peuples civilisés, les premiers pour ne pas dire les seuls intéressés à la question de la L. I.).

2o des lettres c, ĉ, g, ĝ, h, ĥ, j, ĵ, ŝ, z, qui également existent **toutes** dans les langues slaves (langues russe, polonaise, tchèque, bulgare etc). Ce n'est guère que dans langues néolatines et germaniques que ça et là 2 ou 3 sons, parmi ces derniers, font défaut ; ils sont d'ailleurs très faciles à acquérir car ordinairement,une lettre vient-elle à manquer dans quelque langue, celle-ci contient un son correspondant au manquant, ou se rencontrant dans des combinaisons. En flamand, p. e. le **g** esperanto fait défaut, mais non la forte **k** correspondante : si le flamand adoucit un peu la prononciation de **k**, il prononcera correctement le **g** esperanto. L'Espagnol ne trouve pas dans sa langue le ĝ, mais il connaît le ĉ (en Espagnol : ch). En néerlandais et en français, nous n'avons pas le c (= ts) comme lettre spéciale, mais dans des combinaisons nous trouvons « mu**ts**aard », « **ts**ar ».

* Littéralement elparolebleco = « prononçabilité ».

ten, van af 4 Februari, eenen leergang van Esperanto te geven, die zal geleid worden door M. Schupp. Dit feit bewijst wel dat onze taal overal aanvaard wordt, en dat haar bijval voortduurt. Ten andere, de dagbladen die over dezen leergang spraken (waaronder La Chronique *van Brussel : hetgeen ons wat verzoent met haar) herinnerden de groote vorderingen welke het Esperanto reeds in ons land gedaan heeft en stelden het voor als de toekomstige wederlandsche taal, welke alle Taalkringen, van nu af, moeten op zich nemen te onderwijzen.*

Over het uitspreken in Esperanto.

Onder de voornaamste tegenwerpingen die gewoonlijk geuit worden tegen de bruikbaarheid der wederlandsche taal, is die begrepen betrekkelijk de uitspraak. Zij is gewichtig, want, ware ze gegrond, dan diende onze taal slechts voor schriftelijk verkeer, en dat is slechts eene halve oplossing van het vraagstuk.

De internationale taal, zoo zegt men, bevat letters die voor vele volkeren niet uit te spreken zijn, ten andere, ieder volk zal ze uitspreken volgens zijne moedertaal, bij gevolg, zal het eene volk het ander niet verstaan als het de internationale taal gebruikt.

Om dit gezegde tegen te spreken, stellen wij vast dat het esperantisch alphabet bestaat: 1ste uit de 5 klinkers a, e, i, o, u (= oe) en de medeklinkers b, d, f, k, l, m, n, p, r, s, t, v,letters **die in volstrekt alle indo-europeesche talen** *voorkomen. (Dit zijn de talen der beschaafde volkeren, de eersten om niet te zeggen de eenigste, die belang hebben in het vraagstuk der I. T.)*

2de uit de letters c, ĉ, g, ĝ, h, ĥ, j, ĵ, ŝ, z, *die ook* **allen** *bestaan in de slavische talen (Russisch, Poolsch, Boheemsch, Bulgaarsch enz). Slechts in de neo-latijnsche en germaansche talen ontbreken hier en daar een of twee klanken onder deze laatsten, edoch, ze zijn gemakkelijk toegankelijk, want gewoonlijk, ontbreekt eene letter in eenige taal, deze bevat eenen klank die met den ontbrekenden overeenkomt, of deze is in samenstellingen te vinden. In 't Nederlandsch, b. v., bestaat de esperantische* **g** *niet, doch wel de sterke overeenkomende* **k** *: als de Vlaming de uitspraak van* **k** *eenigszins verzacht, spreekt hij juist de esperantische* **g** *uit. De Spanjaard vindt in zijne moedertaal, de* ĝ *niet, doch hij kent de* ĉ *(in 't Spaansch : ch). In 't Nederlandsch en in 't Fransch bezitten wij de c(= ts), niet als bijzondere letter, doch in samenstellingen vinden wij « mu***ts***aard, » «* **ts***ar ».*

Resume, la esperanta alfabeto estas tiel internacia kiel la lingvo mem, kaj, sekve, elparolebla de ĉiuj popoloj, escepte, en tiu ĉi aŭ tiu lingvo, 2 aŭ 3 sonoj tre facile akireblaj per iom da ekzerco. Kia diferenco kun la devigo de Hispano, kiu devas kutimiĝi je naŭ de li tute ne konataj sonoj, se li volas lerni la lingvon Francan ! (nazaj an, in, on, un, u (= Germana ü), e sensona eu (en « feu »), ĝ (Djinn), ŝ (**ch**at).

La elparolado de Esperanto estas tiom pli facila pro tio ke la vortoj de tiu lingvo havas formon kiel eble plej internacian, sekve, konatan de preskaŭ ĉiu homo kaj ĉiutage de li elparolitan : ree, kia diferenco kun tiuj strangaj vortoj, kiujn neniu iam aŭdis aŭ legis, kaj enhavantaj iafoje literkombinaĵojn ne malpli strangajn ol malfacile elparoleblajn, kiel en iaj sistemoj de lingvoj internaciaj pli similaj al ia Kongolanda dialekto, ol al « civilizita lingvo » ! !

Cetere, niaj naciaj lingvoj mem detruas la kontraŭparolon. Neniu neos ke ia foje la elparoloj de tiuj lingvoj enhavas tre grandajn malfacilaĵojn por fremduloj. Efektive, ĉiuj literoj havas ofte diversajn elparolajn nuancojn, ordinare tre kapricajn, precipe la vokaloj (pensu nur pri la lingvo Angla), kaj tiuj-ĉi lastaj estas plie, elparoleblaj laŭ diversaj gradoj de longeco ; jes ofte du vortoj inter si distingiĝas nur pro tiuj ĉi malgravaj diferencoj, tiamaniere, ke se vi elparolus ekz. la Francan vorton « patte » (piedego) kiel « pâte » (pasto), la Flandran « maan » (luno) kiel « man » (homo), la Anglan « ship » (ŝipo) kiel « sheep » (ŝafo), vi ne diras tion kion vi volas, sekve, vi fariĝas ne komprenebla kaj ofte ridinda.

La akcento ludas ankaŭ grandan rolon en la komprenebleco de ia lingvo ; sufiĉas ekz. ĝin meti sur la antaŭlastan silabon en la vorto Flandra « vèrbètèrèn (korekti) [è = e sensona ; **é** = e esperanta], kaj diri « vèrbètérèn » por elparoli sonaron absolute sensignifan ! Kaj, vere, la loko de l'akcento ne estas ĉiam tre facile difinebla en niaj lingvoj naciaj ; se en la Franca lingvo, ĝi metiĝas ordinare sur la lastan sonantan silabon, en la Germanfrataj lingvoj ĝi povas tiel kaprice kiel arbitre vojaĝi de l' lasta ĝis la 3ª silabo de l' fino !

Tamen, malgraŭ ĉiuj tiuj malfacilaĵoj kaj arbitraĵoj, ni ofte povas konstati ke personoj apartenantaj al la plej malsamaj naciecoj prosperas elparoli la vortojn de siaj reciprokaj lingvoj, se ne elegante kaj pure, almenaŭ je maniero komprenebla (volu rimarki ke mi diris « elparoli » ne « paroli » ĉar tio estas pli malfacila, kaj pro tio ankaŭ pli malofta).

Bref, l'alphabet Esperanto est aussi international que la langue même, et, par conséquent, prononçable de tous les peuples, sauf, dans telle ou telle langue, 2, 3 sons d'une acquisition très aisée, après quelque exercice. Quelle différence avec l'obligation où se trouve l'Espagnol, qui, s'il veut apprendre le français, devra s'accoutumer à 9 sons entièrement inconnus pour lui (Les nasales an, in, on, un, **u** (ü allemand) e muet, eu (dans feu), dj (dans Djinn), ch (dans **ch**at).

La prononciation de l'Esperanto est d'autant plus facile que les mots de cette langue ont une forme on ne peut plus internationale, connue par conséquent de presque tout homme et journellement employée par lui : encore une fois, quelle différence avec ces mots bizarres que personne n'a jamais entendus ni lus, contenant parfois des combinaisons de lettres non moins étranges que difficiles à prononcer, comme cela se présente dans certains systèmes de langue internationale, qui ressemblent plus à quelque dialecte congolais qu'à une langue civilisée ! !

Nos langues nationales, d'ailleurs, détruisent elles mêmes l'objection. Personne ne niera que les prononciations de ces langues contiennent toutes, pour des étrangers, des difficultés parfois très grandes. En effet, les lettres en ont souvent chacune diverses nuances de prononciation, d'ordinaire très capricieuses, particulièrement les voyelles (pensez donc à la langue anglaise) ; et celles-ci peuvent, de plus se prononcer suivant différents degrés de longueur ; oui, souvent, deux mots ne se distinguent entre eux que par ces subtilités, de façon à ce que, si vous prononcez p. e. le mot français « patte » comme « pâte », le mot flamand « maan » comme « man », le mot anglais « ship » (bateau) comme « sheep » (mouton) vous ne dites pas ce que vous voulez exprimer, et vous vous rendez pas conséquent incompréhensible et souvent ridicule !

L'accent tonique joue également un grand rôle dans la compréhensibilité d'une langue ; il suffit, p. ex. de le placer, sur l'avant-dernière syllabe du mot néerlandais « vèrbètèrèn » (corriger) [è = e muet, **é** = e fermé] et dire « vèrbètérèn » pour prononcer un ensemble de sons privé de tout sens ! Et, vraiment, la place de l'accent tonique n'est pas toujours bien facile à déterminer, dans nos langues nationales ; si, en français, il se met ordinairement sur la dernière syllabe sonore, il peut, par contre, dans les langues germaniques, voyager, d'une façon aussi capricieuse qu'arbitraire, de la dernière syllabe, jusque sur l'antépénultième. Cependant, malgré toutes ces difficultés, et tout cet arbitraire, nous pouvons souvent constater que des personnes appartenant à des nationalités très différentes, réussissent à prononcer les langues les unes des autres, sinon avec élégance et pureté, du moins d'une façon compréhensible (c'est à dessein que j'ai écrit « prononcer » et

Kortom, het esperantisch alphabet is zoo internationaal als de taal zelve, en bijgevolg, uitsprekelijk door alle volkeren, behalve, in deze of gene taal, 2 of 3 klanken die dan nog na zeer weinig oefening toegankelijk zijn. Welk verschil met de noodzakelijkheid waarin zich een Spanjaard bevindt, die fransch willende leeren, zich moet gewennen aan 9 klanken die hem totaal onbekend zijn (de nazalen an, in, on, un, **u** *(duitsche ü), doffe e, eu (als in feu),* ĝ *(Djinn) en* ŝ *(in chat).*

De uitspraak van het Esperanto is des te gemakkelijker door het feit dat de woorden dezer taal een zoo internationaal mogelijken vorm hebben, bekend, bij gevolg door bijna iederen mensch, en door hem alle dagen uitgesproken : nog eens, welk verschil met die zonderlinge woorden, die nooit iemand hoorde of las, en die soms letterverbindingen bevatten, niet minder zonderling dan moeilijk van uitspraak zooals er te vinden zijn in zekere stelsels van internationale taal, die meer gelijken op een kongoleesch dialekt, dan op eene beschaafde taal !

Ten andere, onze nationale talen zelven vernietigen de tegenwerping. Niemand zal ontkennen dat de uitspraken dezer talen, allen, voor vreemdelingen, soms erge moeilijkheden aanbieden. Inderdaad, de letters er van hebben soms elk, verscheidene fijne onderscheiden in uitspraak, gewoonlijk zeer grillig, vooral de klinkers (denk aan het Engelsch), en deze laatste zijn overigens, uitsprekelijk, met verschil in duur ; ja, dikwiils zijn twee woorden slechts te onderscheiden door deze haarklieverijen, zoodat, spreekt ge, b. v. het fransche woord « patte » uit gelijk « pâte », het Nederlandsche, « maan » als « man », het Engelsch « ship » (schip) als « sheep » (schaap) ge niet zegt wat ge wilt uitdrukken, bijgevolg u onverstaanbaar, en dikwijls belachelijk maakt !

De klemtoon speelt ook eene gewichtige rol in de duidelijkheid eener taal ; het is voldoende, b. v. hem op de voorlaatste lettergreep te plaatsen in het nederlandsch woord « verbeteren », en « verbetéren » te zeggen, om eene reeks klanken zonder de minste beteekenis, uit te spreken ! En werkelijk, het is, in onze nationale talen niet altijd gemakkelijk, de plaats van den klemtoon te bepalen ; staat hij, in het Fransch gewoonlijk op de laatste klinkende lettergreep, in de Germaansche talen kan hij, zoo grillig als willekeurig, reisjes doen van de laatste, tot de 3de lettergreep van het einde af.

Nochtans, niettegenstaande al die moeilijk- en willekeurigheden, kunnen wij dikwijls vast stellen dat personen, tot de meest uiteenloopende nationaliteiten toebehoorende, er in slagen de woorden van elkanders taal, zoo niet sierlijk en zuiver, dan toch op eene verstaanbare wijze uit te spreken. (Ik zeg opzettelijk « uitspreken », niet « spreken » want dit is veel moeilijker en zeldzamer). Welnu, die tot het moeilijkste in staat is, is dit ook tot het gemakkelijkste !

Nu, tiu, kiu povas pli, povas ankaŭ malpli! Kial tiuj samaj personoj **ne** povus elparoli je maniero komprenebla la solan Esperanton, kies literoj havas **nur unu elparolon** ĉiam la saman por la sama litero, kaj zorge difinitan en niaj lernolibroj, en kiu ajn lingvo ili estas prilaboritaj; — kies vokaloj estas **ĉiam longaj** — kies akcento metiĝas **ĉiam sur la antaŭlastan silabon**, — en kiu du vortoj neniam diferencas inter si nur pro la maniero elparoli aŭ akcenti ilin, el kio sekvas ke eĉ, se allogata de sia patra lingvo persono elparolus nuancante la vokalojn laŭ ĝi, aŭ alilokigante la akcenton, la vortoj, tiel elparolitaj, ne fariĝus pro tio malpli kompreneblaj?!

Volu rimarki ke eĉ samlingvuloj ne elparolas sian patran lingvon je la sama maniero: komparu nur Flandranon kun Holandano, Marseill'anon (Marseljano) kun Parizano! Ili tamen interkomprenas sin parolante unuj, la Flandran, la aliaj, la Francan lingvon!

Tamen, ĉiuj plej belaj diskutoj estas nenio kompare je « faktoj ». Tiuj ĉi lastaj, fruktoj de la sperto, altrudiĝas nerefuteble.

Nu! pri tiu ĉi punkto, Esperanto jam tre ofte venkege eliris el la batalo! La broŝuro 122bis donas pri tio multajn ekzemplojn, inter aliaj tiun de S^{o} Socha, kiu skribis: «.... Mia kolego Wagner (Germano) kaj mi (Bohemo-Slavo) havis en 1897 la plezuron ricevi viziton de S^{o} Avilof, profesoro en la Unua gimnazio de Tiflis (Ruslando), kiu vojaĝis tra Eŭropo; ĉar li konas nek la lingvon Germanan, nek la Boheman, kaj ni mem nek la Rusan nek la Francan, ni estis devigataj uzi nur la lingvon internacian, kaj estas pruvite ke tio plej bone prosperis: Per Esperanto nia triopo diversnacia (Ruso, Germano, Bohemo) interŝanĝis kun mirega facileco kaj plene komprenis ĉiujn pensojn kaj impresojn esprimitajn de la alia per la lingvo internacia, kaj tio **dum du tagoj**. »

Ĉu ni devas ankaŭ memorigi la rakonton de la vojaĝo farita en Finlando de S^{o} Inĝeniero Postnikov (vidu la detalon en la aldono n° 11 de la « Espérantiste », januaro 1900 — represitan en la « Esperantaj prozaĵoj », paĝo 77^{a} kaj titolitan « Kvin tagoj en Finlando ») kaj lian viziton al S^{oj} de Beaufront kaj René Lemaire en Epernay (Espérantiste, januaro 1900, paĝo 7^{a}). — Ĉu ni devas memorigi la pasintjaran vojaĝon tra Franclando, sur bicikleto, de kolonelo Levitskij el Voroneĵ (Ruslando) tiel entuziasme kaj longe priparolitan de S^{o} Charles Meray, profesoro en la Universitato Diĵona, en la tiea ĵurnalo « Le Bien

non « parler », car ceci est plus difficile encore, et plus rare). Eh bien, celui qui peut le plus, peut le moins! Pourquoi donc, ces mêmes personnes ne pourraient-elles **pas** prononcer d'une manière compréhensible, le seul Esperanto, dont les lettres n'ont chacune qu'**une seule prononciation**, toujours la même pour la même lettre, et soigneusement définie dans nos manuels, en quelque langue qu'ils soient écrits — dont les voyelles sont **toujours longues** — dont l'accent tonique se place **toujours sur l'avant-dernière syllable**; — dans lequel jamais deux mots ne se distinguent entre eux que par la seule manière de prononcer ou d'accentuer, d'où il résulte, que même si, attirée pas sa langue maternelle, une personne nuançait les voyelles, ou accentuait suivant cette langue, les mots, ainsi prononcés, n'en resteraient pas moins parfaitement compréhensibles? Veuillez remarquer que même des nationaux ne prononcent pas leur langue maternelle de la même façon: Comparez donc le Flamand avec le Hollandais; le Marseillais, avec le Parisien. Cependant ils s'entendent entre eux, les uns en parlant néerlandais, les autres, en employant le français!

Mais, les plus belles discussions ne sont pourtant rien en présence de « faits ». Ceux-ci, fruits de l'expérience, s'imposent irréfutablement.

Eh bien, à ce point de vue, l'Esperanto a déjà souvent gagné la bataille! La brochure 122bis en donne de nombreux exemples, et entre autres, celui de Mr Socha, qui écrivit: « Mon collègue Wagner (un allemand) et moi (un tchèque-slave), nous avons eu, en 1897 le plaisir de recevoir une visite de Mr Avilov, professeur au premier gymnase de Tiflis (Russie), qui voyageait en Europe. Comme il ne connaissait ni l'allemand ni le tchèque, et nous mêmes, ni le russe ni le français, nous fûmes forçés de parler seulement la langue internationale, et il est de fait que les choses marchèrent à merveille. Au moyen de l'Esperanto notre trio de nationalités diverses (Russe, Allemand et Tchèque) échangea avec une facilité surprenante et comprit complètement toutes les pensées et impressions exprimées en langue internationale par un autre, **ceci pendant deux jours**. »

Faut-il aussi rappeler le récit du voyage en Finlande entrepris par M^{r} l'Ingénieur Postnikov (raconté en détails dans le supplément n° 11 de l'« Espérantiste », janvier 1900—réimprimé dans les « Esperantaj prozaĵoj. » page 77 et intitulé « Kvin tagoj en Finlando, cinq jours en Finlande), et sa visite à MM. de Beaufront et René Lemaire à Epernay (voyez « Espérantiste, janvier 1900, page 7)? — Faut-il rappeler le voyage à travers la France, entrepris l'an passé, en bicyclette par le Colonel Levitskij, de Voroneĵ (Russie) et relaté d'une façon si

Waarom zouden die zelfde personen **niet** *op verstaanbare wijze, het eenige Esperanto uitspreken, waarvan de letters elk maar* **eéne uitspraak** *hebben, altijd de zelfde voor de zelfde letter, en zorgvuldig bepaald in al onze leerboeken, in welke taal ze dan ook geschreven zijn — waarvan de klinkers* **immer lang** *zijn — waarvan de klemtoon* **immer op de voorlaatste lettergreep valt** *— waarin twee woorden zich nooit slechts door uitspraak of klemtoon van elkaar onderscheiden; waaruit volgt, dat zelfs, indien iemand, door zijne moedertaal medegesleept, uitsprake en klemtoonde volgens deze, de woorden aldus geuit daardoor niet onverstaanbaar zouden worden?! Let wel op, dat zelfs zelftaligen hunne moedertaal niet gelijk uitspreken: vergelijk eenen Vlaming met eenen Hollander, eenen Marsiliaan met eenen Parijzenaar! Nochtans verstaan zij malkander, wanneer de eenen Nederlandsch, de anderen Fransch spreken!*

Edoch, de schoonste redetwisten zijn niets tegenover « feiten » Deze laatste, vruchten der ondervinding, dringen zich ontegensprekelijk op.

Nu, in dit opzicht, heeft Esperanto reeds menige overwinning behaald! Het brochuurtje 122bis geeft er vele voorbeelden van, en onder andere, dat van den Heer Socha, die schreef: « Mijn kolega Wagner (een Duitscher), en ik (een Bohemer-slaaf), hadden in 1897 het genoegen een bezoek te ontvangen van den heer Avilov, professor bij het eerste gymnazium van Tiflis (Rusland), die eene reis rond Europa deed. Daar hij noch Duitsch noch Boheemsch kende, en wij zelven noch Russisch noch Fransch, waren wii verplicht slechts van de internationale taal gebruik te maken, en het is gebleken dat dit opperbest meesloeg: Bij middel van Esperanto, verwisselde met een buitengewoon gemak en verstond volkomen onze trio van verschillende nationaliteiten (een Duitscher, een Rus, een Bohemer) alle gedachten en gewaarwordingen door een anderen in de internationale taal uitgedrukt, en dit, **gedurende twee dagen**. »

Moeten wij ook de reis herinneren door den heer Ingenieur Postnikov ondernomen in Finland (breedvoerig verteld in het bijvoegsel n^{r} 11 der « Espérantiste » januari 1900 — herdrukt in « Esperantaj prozaĵoj » blz. 77, en getiteld « Kvin tagoj en Finlando » (Vijf dagen in Finland), en zijn bezoek aan de heeren de Beaufront en René Lemaire te Epernay (zie « Espérantiste » Januari 1900, blz. 7)? — Is het noodig dereis, verleden jaar ondernomen, te herinneren, dwars door Frankrijk, per rijwiel, door Kolonel Levitskij van Voroneĵ (Rusland) en zoo geestdriftig en breedvoerig

public » kaj de la kolonelo mem en la aldono n° 44 de l' « Espérantiste » de Oktobro 1902 ? Ĉu ni devas, rediri ke S° Inĝeniero Kazi-Girey parolis Esperanton **dum tuta monato** en Svedujo (vidu lian leteron) ? Fine, antaŭ nelonge, Bulgaro, S° Kaneff, kiu konas nur sian patran lingvon kaj Esperanton, ekloĝis en Bruselo, kaj, gvidata de kelkaj Esperantistoj, li sin komprenigis kun la plej granda facileco. La personoj alestintaj al la Esperanta kurso de la Multlingva klubo, povis konstati la manieron vere rimarkindan en kiu S° Kaneff parolis Esperanton. Estis tamen la unua fojo kiam li ĝin uzis praktike.

Jen estas nerefuteblaj **pruvoj spertaj** ; esperu ni ke la dubuloj estos nun sufiĉe konvinkitaj, atendante, ke ili havu la okazon, kiel la skribinto de tio ĉi havis jam, akiri la propran sperton ke la kontraŭparolo pri la elparolebleco ekzistis nur en ilia fantazio.

L. COGEN.

N. B. — En ia lasta numero « Le Bien public » el Dijon' sciiĝis al ni novan venkon de Esperanto parole uzita : S° Seleznjof (el Tomsk, Siberujo) kiu nune faras vojaĝon tra Eŭropo por konstati la staton de Esperanto en la diversaj landoj, vizitis, inter aliaj, la Esperantistojn Diĵonajn de la 23ª ĝis la 26ª de Oktobro pasinta. Tiuj ĉi lastaj oferis al li diversajn lunĉojn « dum kiuj oni parolis dum horoj kaj horoj pri ĉiuj imageblaj objektoj » kaj tio nur en Esperanto, ĉar S° Seleznjof konas, krom sia patra lingvo, la Rusa, nur Esperanton « kiun li parolas, diras niaj amikoj, admirinde, sed ne pli bone ol S° Boirac, rektoro de la Universitato Diĵona » (kiu ĝin parolas hejme, kaj tiel rapide kiel la lingvon Francan.

enthousiaste et si détaillée par Monsieur Charles Meray, professeur à l'Université de Dijon, dans un journal de cette ville « Le Bien public » et par le Colonel même dans le supplément n° 44 de « L'Espérantiste » d'octobre 1902 ? Faut-il répéter que Monsieur l'Ingénieur Kazi-Girej a parlé l'Espéranto **pendant un mois entier** en Suède (voir sa lettre) ? Enfin, récemment, un Bulgare, Monsieur Kaneff, ne connaissant que sa langue maternelle et l'Esperanto, s'est installé à Bruxelles, et, guidé par quelques Espérantistes,il s'est fait comprendre d'eux avec la plus grande facilité. Les personnes assistant au cours d'Esperanto du cercle polyglotte ont pu constater la façon vraiment remarquable dont Monsieur Kaneff parlait l'Espéranto. C'était cependant la première fois qu'il le mettait en pratique.

Voilà des **preuves expérimentales** non réfutables ; espérons que les sceptiques soient à présent suffisamment convaincus, en attendant qu'ils aient l'occasion — comme c'est arrivé déjà à l'auteur de cet écrit — d'apprendre par leur propre expérience que l'objection au sujet de la prononciation n'a eu de réalité que dans leur imagination.

L. COGEN.

N. B. — Dans un de ses derniers numéros « Le Bien public » de Dijon nous apporta une nouvelle victoire de l'Esperanto parlé: Mr Seleznjof (de Tomsk, Sibérie) qui actuellement fait un voyage en Europe pour se rendre compte de la situation de l'Esperanto dans les divers pays, a visité, entre autres, les Espérantistes de Dijon, du 23 au 26 octobre dernier. Ceux-ci lui ont offert différents lunchs « dans lesquels on a parlé pendant des heures et des heures sur toutes choses imaginables » et ce, exclusivement en Esperanto, Mr Seleznjof ne connaissant, outre le Russe, sa langue maternelle, que le seul Esperanto « qu'il parle, disent nos amis, admirablement, mais pas mieux que Mr Boirac, recteur de l'Université de Dijon » (qui le parle chez lui, en famille, et aussi couramment que le français).

besproken door den heer Charles Meray, professor bij de Hoogeschool van Dijon, in een dagblad, aldaar, « Le Bien public, » en door den kolonel zelf, in het bijvoegsel n^r 44 der « Espérantiste » Oktober 1902? Moeten wij herhalen dat de heer Ingenieur Kazi-Girey Esperanto sprak in Zweden **gedurende eene geheele maand** *(zie zijnen brief) ? Eindelijk, vestigde zich onlangs te Brussel, een Bulgaar, de Heer Kaneff, die slechts zijne moedertaal en Esperanto kent, en die, geleid door eenige Esperantisten, zich voor hen met het grootste gemak verstaanbaar maakte. De personen die de lessen van Esperanto in den Veeltaligen kring bijwoonden, hebben kunnen vaststellen op welke waarlijk merkwaardige wijze de heer Kaneff Esperanto sprak. Het was nogtans de eerste maal dat hij er zich praktisch van bediende.*

Ziedaar ontegensprekelijke bewijzen **spruitende uit de ondervinding**. *Hopen wij dat de twijfelaars nu genoeg overtuigd zijn, in afwachting dat zij eens de gelegenheid hebben — zooals de schrijver dezes reeds — door eigen ondervinding te leeren dat de tegenwerping nopens de uitspraak bij hen slechts hersenschim was.*

L. COGEN.

N. B. — In een zijner laatste nummers kondigde « Le Bien public » van Dijon ons eene nieuwe overwinning aan van het gesproken Esperanto : De heer Seleznjof (van Tomsk, Siberie) die tegenwoordig eene reis door Europa onderneemt om den staat van het Esperanto in de verschillende landen waar te nemen, heeft, onder anderen, den Esperantisten van Dijon een bezoek gebracht, van den 23sten tot den 26sten oktober l. l.. Deze laatsten hebben hem verscheidene lunchen aangeboden « gedurende dewelke men uren en uren lang alle denkbare onderwerpen besproken heeft » en dit uitsluitend in Esperanto, daar de heer Seleznjof buiten zijne moedertaal, het Russisch, slechts Esperanto kent, « dat hij, zoo zeggen onze vrienden, op eene merkwaardige wijze spreekt, doch niet beter dan de heer Boirac, rektor der hoogeschool van Dijon » (die het in den familiekring spreekt, en even snel als het fransch).

La lastaj vortoj de kelkaj eminentuloj.

« Ĉu mi bone prezentadis la vivan komedion ? Se estas tiel, aplaŭdu. » Imperiestro Aŭgŭsto en sia mortlito.

« Kian artiston la mondo ekperdas ! » (Qualis artifex pereo !) Nerono.

« Imperiestro devas morti stare ! » Vespasiano, kiam li petis ke oni lin starlevu sur lia litmorto.

« Laboru ni. » (Laboremus !) Septimo Severo.

« Vi venkis, Galileo ! » Imperiestro Juliano kiam li estis morte vundita en batalo.

« Kiu estas tiu ĉiela reĝo, kiu pereigas la plej povajn terajn reĝojn ? » Klotario I^a, kiu mortis pro febro.

« Sinjoro, mi rekomendas al vi mian animon kaj enlasas ĝin en viajn manojn. » Karolus Magnus. (Charlemagne).

« La justecon mi amis kaj malamis mi la maljustecon : jen estas kial mi mortas en ekzilejo. » Papo Gregorio VII^a.

« Neniam mi havis aliajn malamikojn ol la ŝtatajn. » Richelieu al sia konfesprenanto.

Tradukis leŭtenanto V. Inglada
Barcelono. Hispanlando.

Protektantaj abonantoj.

TRIA NOMARO.

S° N. Kazi-Girej, urbo Dalnij, Orienta Azio, S°j F. Chaufoureaux, Forest (Belglando) kaj Jos. Caluwaers en Bruselo.

S° N. P. Evstifeieff, Troickosavsk (Transbajkala gub.) Azia Ruslando.

Deziras korespondadi.

12. S° Albert De Preter, rue Basse n° 26, Anvers (Belglando) regule kun fremdaj samideanoj pri kiu ajn objekto.

13. S° Pierre Mattelaer, Studento, 3, Place de l'Université, Louvain (Belglando), kun fremdaj studentoj.

Avizoj.

Por eviti elspezon tro gravan, interŝanĝon de leteroj kaj akceli la ricevon de respondo, ni proponas ke ĉiu nova aliĝanto sendu sian aliĝon (kun 0.40 fr. en poŝtaj markoj Belgaj) rekte al Doktoro L. Zamenhof, ul Dzika, n° 9, Warszawa, (Varsovio); li ricevos la Adresaron de la antaŭa jaro kaj scios sian numeron en la presota Adresaro.

Ni memoras ke ĉiu nova adepto devas skribi korekte mallongan leteron al la Doktoro, aŭ almenaŭ sendi al li promeson lerni la lingvon kun tradukaĵo de ia Esperanta teksto (ne tradukita), kiun oni povas elekti en la libroj aŭ en nia ĵurnalo. La aliĝanto estos tiam enskribita en la Adresaro kolektita de la elpensinto de la lingvo.

***

S° Kno Komto Lemaire feliĉe daŭrigas sian ekspedicion. El letero, sendita de l'Bembo (Kongolando), 7an de Novembro, al membro de la Redakcio de la Belga Sonorilo ni elĉerpas la jenon : « Volu ankaŭ fari al mi la plezuron sciigi per la Ĵurnalo al la Esperantistoj ke, pro mia nova situacio, mi ne povas plu korespondadi kun ili; mi petas ke ili senkulpigu min : mia senkulpiĝo troviĝas en tiu fakto ke tie-ĉi laborante plejmulte, ankoraŭ ne estas eble al mi ĉion noti, ĉion lerni ».

Fina vorto.

Ian sabaton, en Antverpeno, Sinjoro N*** telefonis ĉe la *Taverne Royale* kie estas la nuna loko de la Esperantista grupo kaj kiu estas ankoraŭ vasta restoracio : — Ĉu vi havas « Esperanton » hodiaŭvespere ?

La kelnero respondante : — Vi pardonu min, Sinjoro, tiu manĝaĵo ne estas sur la manĝotabelo hodiaŭ !!!

(Verema).

Avis.

Afin d'éviter une dépense trop forte, un échange de lettres et pour accélérer la réception d'une réponse, nous proposons que chaque nouvel adhérent envoie son adhésion (avec 0.40 fr. en timbres-poste belges) directement au docteur L. Zamenhof, ul Dzika n° 9 à Varsovie ; il recevra l'Annuaire d'adresses de l'année précédente et apprendra son numéro dans celui à paraître.

Nous rappelons que tout nouvel adepte doit écrire correctement une courte lettre au Docteur, ou au moins lui envoyer la promesse d'étudier la langue avec une traduction d'un texte Esperanto (non traduit) qu'on peut choisir dans les livres ou dans notre journal.

L'adhérent sera alors inscrit dans l'Annuaire d'adresses recueillies par l'inventeur de la langue.

***

Monsieur le Cne Commt Lemaire continue son expédition avec succès. Dans une lettre, datée d' l' Bembo (Congo), 7 novembre, et adressée à un membre de la Rédaction de la Belga Sonorilo, nous trouvons le passage suivant : « Faites-moi aussi le plaisir de donner, par la voie du journal, avis aux Espérantistes que, vu ma nouvelle situation, je ne puis continuer à correspondre avec eux ; je les prie de m'excuser, mon excuse étant dans ce fait que, en travaillant ici d'arrache-pied, je ne puis encore arriver à tout noter, à tout étudier ».

Berichten.

Ten einde eene te groote uitgave te vermijden, eene briefwisseling en om de ontvangst eens antwoords te bespoedigen, stellen wij voor, dat ieder nieuwe bijtreder zijne aankleving (met 0,40 fr. in belgische postzegels) rechtstreeks zende aan Dokter L. Zamenhof ul Dzika n° 9 te Warschau ; hij zal het adresboek van het vorige jaar ontvangen en zijn volgnummer voor het volgende adresboek vernemen.

Wij herinneren dat ieder nieuwe aanklever, eenen nauwkeurigen maar korten brief moet schrijven naar den Dokter, of ten minste hem de belofte zenden de taal te bestudeeren, met de vertaling van eenen tekst Esperanto (niet vertaald) welken men in de boeken of in ons blad kan vinden.

De bijtreder wordt dan ingeschreven in het adresjaarboek, door den uitvinder der taal.

***

Mijnheer de Cne Comt Lemaire vervolgt zijnen tocht met voorspoed. In eenen brief, gezonden uit l' Bembo (Congo) 7 November, en gericht aan een opstellid van de Belga Sonorilo, vinden wij den volgenden volzin ; « Doe mij ook het genoegen, door middel van het blad aan de Esperantisten bericht te geven dat, gezien mijnen nieuwen toestand, ik met hen niet meer kan briefwisselen ; ik verzoek hen mij te verontschuldigen, mijne verontschuldiging bestaande hierin, dat, daar ik hier ten volle in het werk zit, ik er niet kan toe geraken alles aan te teekenen, noch alles te leeren ».

Principaux Manuels en langue française.

Grammaire et exercices de la langue Internationale Esperanto par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1.50 frc (port en plus.)
L'Esperanto en 10 leçons par TH. CART et M. PAGNIER. — Prix 0.75 (port en plus.)
Dictionnaire Esperanto-Français par L. DE BEAUFRONT. — Prix 1,50 (port en plus) en vente : aux dépôts de la Maison HACHETTE et Cie.

Petit Vocabulaire Français-Esperanto par TH. CART et autres (*ouvrage provisoire en attendant le Dictionnaire Français-Esperanto*) au Secrétariat du groupe Espérantiste de Paris, 10, place de la Bourse, Paris (2a) et chez SPINEUX et Cie à Bruxelles. — Prix 0.75 (port en plus.)

Nederlandsche Handboeken.

Bij den schrijver te Hilversum (Holland) — **Volledig Leerboek der opkomende wereldtaal Esperanto**, door DREVES UITTERDIJCK, Trompschool, Hilversum. — Prijs : fl : 1.50 (3.75 fr.) verzendingskosten daarboven.

Bij den drukker van *La Belga Sonorilo*, Nieuwe Wandeling, 4, Brugge : **Het Esperanto in tien lessen**, aan fr. 0,50.

La « *BELGA SONORILO* » acceptera des annonces à des prix très réduits dont on trouvera le tableau ci-dessous.

Ces annonces devront satisfaire aux conditions suivantes :

1° Etre rédigées exclusivement en Esperanto ;

2° Emaner de personnes s'engageant à correspondre en Esperanto ,

3° Les annonces doivent être prises pour une année entière.

1/16	de	page	annuellement	fr.	8.00
1/8	»	»	»	»	15.00
1/4	»	»	»	»	28.00
1/2	»	»	»	»	50.00

De « BELGA SONORILO » *aanveerdt aankondigingen aan zeer matige prijzen, van welke men hieronder de tabel vindt.*

Die aankondigingen moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

1° Opgesteld zijn uitsluitelijk in Esperanto ;

2° Gegeven zijn door personen die zich verplichten in Esperanto te schrijven ;

3° De aankondigingen moeten genomen worden voor een gansch jaar.

1/16	*bladz.*	*jaarlijks*	*fr.*	*8.00*
1/8	»	»	»	*15.00*
1/4	»	»	»	*28.00*
1/2	»	»	»	*50.00*